

Jaarverslagenanalyse VVT 2021

De financiële positie, uitgaven, capaciteit en productie

Juli 2022

Intrakoop met Verstegen accountants en adviseurs en Marlyse-Research
Auteurs: Lorenzo Lippolis BEc, drs. Mike Lankhorst

Voorwoord

Deze terugblik op het tweede corona jaar roept het beeld op dat de VVT sector de storm redelijk doorstaan heeft. In elk geval als het gaat om de financiële kengetallen. Er is een redelijk rendement behaald, de solvabiliteit neemt nog weer toe en de liquiditeit is ook op orde. Allemaal gemiddeld genomen. Er zijn wel verschillen, Zo is er een sterke correlatie tussen omvang van de organisatie en hoogte van het rendement. Kleinere organisatie hebben gemiddeld genomen een hoger rendement.

De stijging van de opbrengsten ligt met 3,5% weer op het lange termijn gemiddelde. Dat betekent dat de eerdere toename van de budgettaire ruimte met ruim 2 miljard door de sector geabsorbeerd is. De doelstellingen van het programma 'Waardigheid en Trots', zoals het kwaliteitskader verpleeghuiszorg genoemd wordt, was vooral gericht op meer handen aan het bed.

In administratieve zin lijkt deze doelstelling gerealiseerd te zijn. Er werken rond de 450.000 mensen in de sector. Kijken we echter naar de verzuimcijfers in de sector, die al sinds 2013 een permanente stijging vertonen, dan is er reden tot oprechte zorg. Sprekend over de coronacrisis kunnen we nu vaststellen dat het geleid heeft tot 30% meer verzuim, terwijl deze al relatief hoog was bij het begin daarvan, namelijk 7,0%. Met een gemiddelde verzuimniveau van 8,5% en een verloop dat de afgelopen jaren rond de 20% lag, kan iedereen aanvoelen dat dit leidt tot een forse inbreuk in de dagelijkse continuïteit van zorg. Met andere woorden deze situatie laat zien dat geld alleen de vraagstukken niet oplost. Uit een nadere analyse van Actiz blijkt dat slechts een deel daarvan beïnvloedbaar is door de werkgever.

Toch is het nodig te doordenken hoe je personeel kunt boeien en binden. Duidelijk is dat dat niet alleen op het niveau van de individuele organisatie bereikt kan worden. Wenselijk is dat er op dit terrein regionale samenwerking gewenst is, niet alleen tussen instellingen binnen deze sector, maar ook met ziekenhuizen, de GGZ en de gehandicaptenzorg. Medewerkers het perspectief geven van carrière paden, maar ook de gelegenheid bieden om ervaring op te doen met een andere werksoort kan helpen medewerkers op lange termijn te behouden voor de zorg in ruime zin. Immers deze vraagstukken doen zich niet alleen de VVT sector voor maar ook in de andere genoemde zorgsectoren.

Een deel van de onbeïnvloedbare uitstroom heeft te maken met de in de cao opgenomen regeling 'Pensioen na 45 jaar te hebben gewerkt in Zorg en Welzijn', waarbij medewerkers in 'zwaar werk functies' na 45 dienstjaren eerder kunnen stoppen met werken.

Een ander aandachtspunt is de structureel afnemende EBITDA, van 9,7% in 2014 naar 6,8% in 2021. Dit kengetal staat voor het bedrijfsresultaat plus de afschrijvingen en neemt al jaren af. Het gaat om de inkomsten die ter beschikking komen om aan renteverplichtingen, herinvesteringen en beloning van het eigen vermogen te voldoen. Dit kengetal wordt vooral door banken gezien als een indicatie van de vitaliteit van de organisatie. Deze ontwikkeling laat derhalve zien dat er uit de lopende kasstroom steeds minder overblijft om te investeren in gebouwen, bijvoorbeeld ten behoeve van verduurzaming. Op de achtergrond kan hier meespelen dat het beleid gericht op de scheiding wonen en zorg nog steeds niet geleid heeft tot heldere lange termijn keuzes door instellingen als het gaat om hun eigen vastgoedcomplex. Tegen deze achtergrond is het interessant om te lezen dat het Waarborgfonds voor de Zorg (WfZ) op basis van vergelijkbare observaties op het gebied van financieel scheiden van wonen en zorg zoekt naar concrete cases om te verkennen welke bijdrage het WfZ kan leveren aan de realisatie van meer woningen voor ouderen die zorg behoeven. Het aantal cliënten voor ambulante verpleeghuiszorg, zoals cliënten met een volledig pakket thuis (VPT) of een modulair pakket thuis (MPT) blijft structureel groeien. Deze ontwikkeling ligt in lijn met de uitgangspunten van de nota 'De juiste zorg op de juiste plek'. Kortom, op het terrein van personeel en bedrijfsvoering in ruime zin blijft er sprake van spannende uitdagingen in deze sector.

Prof. dr. Richard Janssen

Inhoudsopgave

	Voorwoord	2
1.	Inleiding	4
	1.1 Verantwoording	4
	1.2 Leeswijzer	4
2.	Financiële positie	6
3.	Bedrijfslasten	8
	3.1 Inkoopuitgaven	9
	3.2 Personeelskosten	12
4.	Capaciteit en productie	15

1. Inleiding

1.1 Verantwoording

Intrakoop, de inkoopcoöperatie van de zorg, en Verstegen accountants en adviseurs hebben een analyse uitgevoerd op de jaarverslagen van organisaties actief in de Verpleging, Verzorging en Thuiszorg (VVT) die half juni 2022 beschikbaar waren over het verslagjaar 2021. Doel van deze jaarverslagenanalyse is de financiële kengetallen en uitgaven van de VVT-sector in kaart te brengen.

De analyse is uitgevoerd op basis van 471 bruikbare jaarverslagen, voorzien van financiële cijfers over het jaar 2021 met vergelijkende cijfers over 2020¹. De onderzochte organisaties met een omzet vanaf € 1 mln. vertegenwoordigen 91% van de omzet in de sector en geven daarmee een voldoende representatief beeld van de totale sector. Bij de analyse is gebruik gemaakt van de gegevens uit DigiMV (bron: CIBG, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, bewerkt en beschikbaar gesteld door Intrakoop).

Wie zijn wij

Intrakoop is de inkoopcoöperatie van de zorg voor ruim 500 zorgorganisaties met meer dan 7.000 locaties. We verbinden leden en leveranciers met elkaar. Zo maken we goede zorg betaalbaar. Verstegen accountants en adviseurs is de huisaccountant van meer dan 100 zorgorganisaties. Zij controleren de jaarcijfers en geven bedrijfseconomisch en fiscaal advies.

1.2 Leeswijzer

In deze rapportage wordt de situatie van de financiële positie, de bedrijfslasten, capaciteit en productie van de Nederlandse VVT-sector in het jaar 2021 beschreven. De financiële positie wordt beschreven aan de hand van het resultaat, de solvabiliteit en de liquiditeitspositie. De bedrijfslasten worden nader getypeerd aan de hand van de inkoopuitgaven en de personeelskosten.

Personeelskosten bestaan uit:

- Salariskosten
- Sociale lasten
- Pensioenpremies
- Overige personeelskosten en
- Kosten voor personeel niet in loondienst (PNIL).

Waarvan de laatste twee in deze rapportage ook gerekend worden tot de inkoopuitgaven.

¹ Zorgorganisaties die in meerdere deelsectoren actief zijn, worden tot de VVT gerekend als de gesegmenteerde omzet in het segment VVT het grootst is.

De inkoopuitgaven omvatten alle uitgaven van een organisatie waar een externe factuur tegenover staat. Binnen de inkoopuitgaven wordt onderscheid gemaakt tussen:

Inkoopgerelateerde exploitatiekosten, waaronder:

- Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten
- Algemene kosten
- Patiënt- en bewonersgebonden kosten
- Onderhoud en energiekosten
- Huur en leasing
- Personeel niet in loondienst
- Overige personeelskosten (grotendeels inkoopgerelateerd)

Investerings:

- Investerings in gebouwen en terreinen
- Investerings in machines en installaties
- Investerings in andere bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting
- Investerings in materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen

2. Financiële positie

Het financiële resultaat in de VVT-sector is in 2021 gemiddeld positief en ligt op een vergelijkbaar niveau als in 2020. Dankzij het positieve resultaat zijn de financiële ratio's in de VVT-sector verder verbeterd. Uiteraard heeft ook de VVT-sector te maken gehad met de gevolgen van het coronavirus. De compensatiemaatregelen hebben echter hun werk gedaan, waarmee de continuïteit van de ouderenzorg is gewaarborgd en financiële positie in stand is gehouden.

Figuur 1 Financiële kengetallen VVT sector 2021

	Norm	2021	2020
Resultaat			
Totaal netto resultaat (x € 1 mln.)		491	507
Resultaataratio		2,4%	2,5%
Solvabiliteit			
Totaal eigen vermogen (x € 1 mln.)		6.156	5.670
Omzetratio	15%	29,6%	28,8%
Liquiditeit			
Liquiditeitsratio	1,0	1,7	1,5

2.1 Resultaat

De resultaataratio ligt met 2,4% nagenoeg op hetzelfde niveau als in 2020 (2,5%). Het nettoresultaat van de 471 onderzochte organisaties bedraagt in 2021 € 491 mln. positief tegenover € 507 mln. positief in 2020. Het aantal zorgorganisaties met een negatief resultaat is toegenomen, van 56 in 2020 tot 68 in 2021. Dat betekent dat 14% (2020: 12%) van de ouderzorgorganisaties een verlies meldt.

Het behaalde resultaat is in 2021 incidenteel negatief beïnvloed door de nieuwe cao. De cao bevat namelijk de regeling 'Pensioen na 45 jaar te hebben gewerkt in Zorg en Welzijn'. Voor de hieruit voortvloeiende verplichtingen heeft de VVT een voorziening moeten treffen. De omvang daarvan is bij veel organisaties substantieel.

De financiële gevolgen van Covid-19 zijn in belangrijke mate via verschillende regelingen gecompenseerd. Een deel van de schade is echter voor rekening van de zorgorganisaties gekomen. Dat dit niet direct zichtbaar is in de resultaten, wordt onder meer veroorzaakt doordat vanwege corona ook kosten zijn uitgesteld. Dat geldt bijvoorbeeld voor investeringsprojecten en scholingskosten.

De bedrijfsopbrengsten stijgen in 2021 met +3,5% naar € 20,8 mld. Een belangrijke kanttekening blijft dat het resultaat in de VVT-sector nog altijd voor een belangrijk deel gevormd wordt door het overschot op de vergoeding van kapitaallasten. De vergoeding van kapitaallasten in de intramurale ouderenzorg is hoger dan de kosten van afschrijving, rente en huur. De exacte invloed daarvan op de resultaten wordt niet zichtbaar in de jaarrekeningen, maar bekend is dat bij veel VVT-organisaties het overschot op de kapitaallasten wordt 'gebruikt' voor compensatie van de tekorten op de zorgexploitatie. Dit is op langere termijn en in het algemeen een onwenselijke situatie. Het overschot op de dekking van kapitaallasten is namelijk vooral 'boekhoudkundig' van aard. Op de langere termijn zijn de middelen die voor kapitaallasten worden ontvangen ook daadwerkelijk nodig om het zorgvastgoed op peil te houden. De verwachte neerwaartse bijstelling van de NHC-tarieven maakt het extra noodzakelijk dat de zorgexploitatie van VVT-organisaties op orde wordt gebracht.

Als wordt gekeken naar organisatiegrootte wordt duidelijk dat de kleinste organisaties (omzet tot € 10 mln.) gemiddeld nog altijd het meest rendabel zijn. Daar staat tegenover dat de resultaatratio's van de grotere organisaties met een omzet tussen de € 60 mln. en € 300 mln. gelijk zijn gebleven, terwijl die van de kleinere organisaties zijn gedaald.

Figuur 2 Resultaatio naar omvang zorgorganisatie

NVTZ-Omzetklasse	Aantal 2021	Resultaatio 2021	Resultaatio 2020
€ 0 tot € 10 mln.	210	3,4%	4,2%
€ 10 tot € 25 mln.	87	2,6%	3,8%
€ 25 tot € 60 mln.	69	2,3%	2,4%
€ 60 tot € 150 mln.	67	2,6%	2,6%
€ 150 tot € 300 mln.	31	2,2%	2,2%
€ 300 mln. of meer	7	1,9%	2,1%

Wat verder opvalt is dat de structureel dalende trend in de vrije kasstroom (EBITDA) in 2021 verder heeft doorgezet: de EBITDA als percentage van de totale opbrengsten bedroeg over 2021 6,8% versus 7,1% in 2020. In de afgelopen jaren is het EBITDA-percentage structureel gedaald van 9,7% in 2014 naar 6,8% in 2021. Dit kan mogelijk gevolgen hebben voor de bereidheid van banken bij het verstrekken van financieringen.

2.2 Liquiditeit

De liquiditeitspositie van de onderzochte organisaties is, uitgedrukt in de liquiditeitsratio, in 2021 toegenomen. De ratio bedraagt eind 2021 1,7 ten opzichte van 1,5 eind 2020.

Over het algemeen geldt als vuistregel dat de liquiditeitsratio minimaal 1,0 moet zijn. Het aantal organisaties dat niet aan deze norm voldoet, is in 2021 gedaald van 75 naar 58. Het totaal van de liquide middelen is met 9,5% gestegen. Eind 2021 hebben de organisaties gezamenlijk bijna € 3,7 mld. in kas. De langlopende schulden zijn daarentegen in 2021 gedaald. Bedroegen de langlopende schulden eind 2020 nog € 4,4 mld., eind 2021 is dit saldo gedaald tot € 4,2 mld. De investeringen in materiële vaste activa zijn in 2021 met € 967 mln. nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2020.

2.3 Solvabiliteit

In lijn met de stijging van het resultaat is ook het weerstandsvermogen² in 2021 gestegen, namelijk van 28,2% in 2020 naar 29,6% in 2021. De balansratio³ is gestegen van 40,2% in 2020 naar 42,0% in 2021. Het totale eigen vermogen van de VVT-organisaties stijgt met € 0,5 mld. naar € 6,2 mld.

Eind 2021 zijn er 28 instellingen met een negatief eigen vermogen (in 2020 ook 28). Dit zijn voornamelijk kleinere zorgaanbieders. Het aantal organisaties met een weerstandsvermogen lager dan de gangbare minimumnorm van 15% is licht afgenomen. Eind 2021 zaten 155 VVT-organisaties onder de norm versus 159 in 2020.

Voor de beoordeling van de financiële positie van de VVT-organisaties is ook de zogenaamde loan-to-value van belang. Deze ratio geeft de verhouding weer tussen de langlopende leningen en de boekwaarde van bezittingen die met die leningen zijn gefinancierd. In tegenstelling tot de hiervoor benoemde ratio's is er voor de loan-to-value geen duidelijke algemene norm. Als het percentage echter hoger ligt dan 75%, dan is dit een indicatie dat bezittingen relatief zwaar zijn gefinancierd met lang vreemd vermogen. De VVT-sector als geheel zit hier met 49,5% (2020: 51,8%) duidelijk onder.

² Solvabiliteitsratio of weerstandsvermogen: het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de totale bedrijfsopbrengsten.

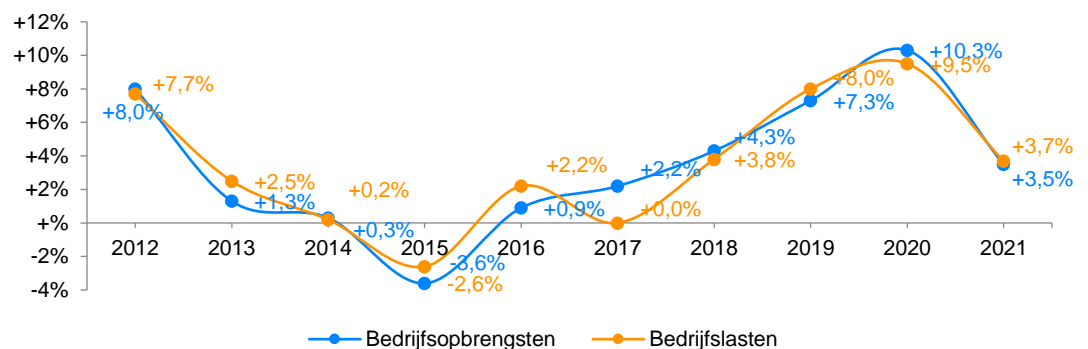
³ Balansratio: het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van het totale vermogen.

3. Bedrijfslasten

In 2021 ziet de VVT-sector de totale bedrijfsopbrengsten toenemen met +3,5%. De stijging ligt precies op het meerjarengemiddelde over de afgelopen tien jaar. De omzet – in feite de kosten voor de Nederlandse samenleving aan de ouderenzorg – bedraagt bij de onderzochte organisaties ruim € 20,8 mld. bij € 20,1 mld. aan uitgaven. De totale omzet van de sector zal voor 2021 naar verwachting uitkomen op € 22,9 mld. In 2020 was de stijging van de omzet aanzienlijk sterker en lag toen op +10,3%. Deze toename was vooral incidenteel en toe te wijzen aan de subsidie voor de zorgbonus en de toename van de kwaliteitsbudgetten.

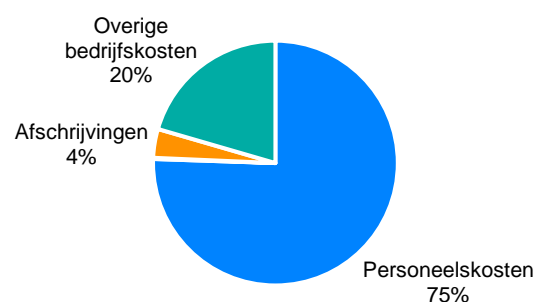
De stijging van de omzet in 2021 gaat gepaard met een toename van de bedrijfslasten met +3,7%. Deze toename is een gevolg van zowel hogere personeelskosten als hogere inkoopkosten.

Figuur 3 Ontwikkeling bedrijfslasten/-opbrengsten VVT 2012-2021

De totale personeelskosten, inclusief inhuur van derden, nemen in 2021 driekwart van de totale lasten in beslag. De overige bedrijfskosten, waartoe het grootste deel van de inkoopuitgaven wordt gerekend, omvatten 20% van de totale lasten van een gemiddelde VVT-organisatie.

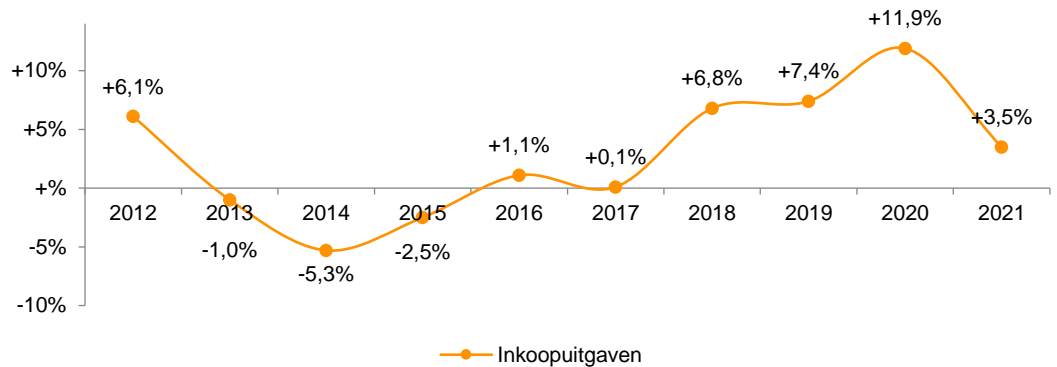
Figuur 4 Aandeel personeelskosten in totale bedrijfslasten VVT

3.1 Inkoopuitgaven

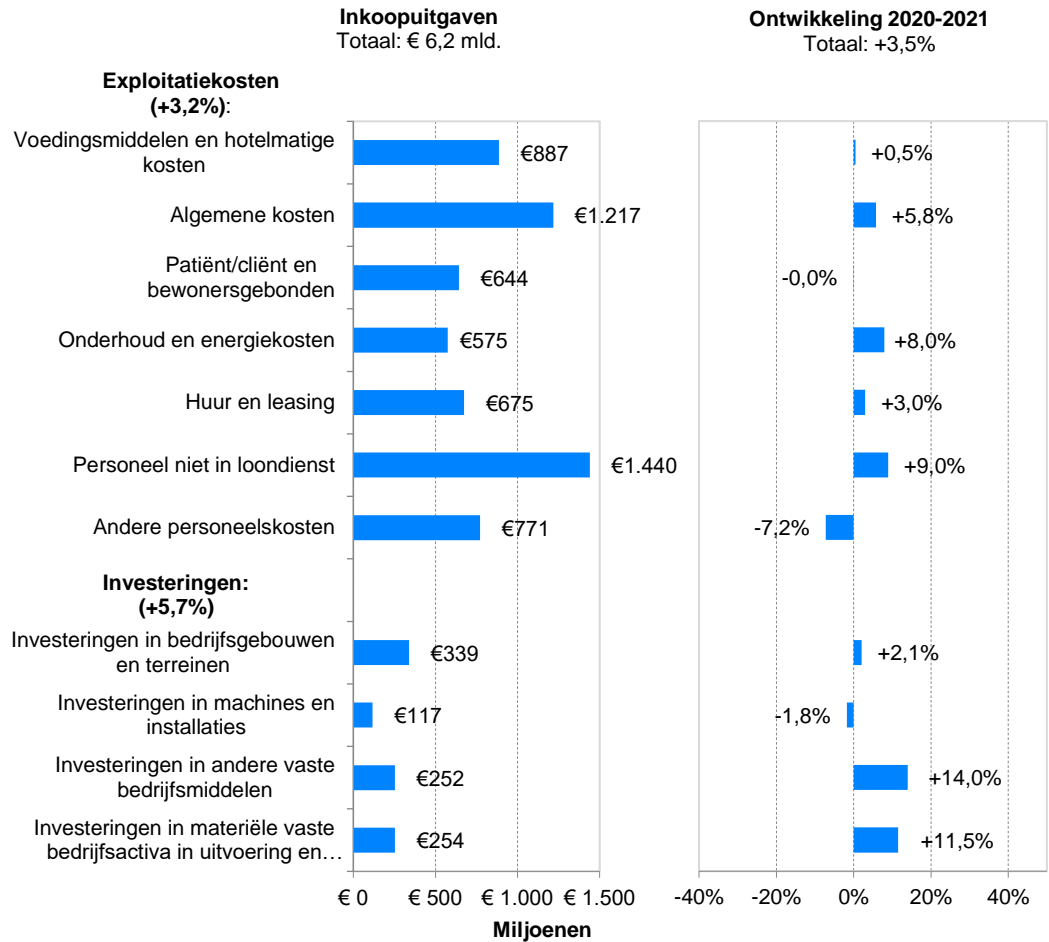
Tot de inkoopuitgaven van een organisatie worden alle inkoopgerelateerde exploitatiekosten en investeringen gerekend. In 2021 ziet de sector een gematigde stijging van de inkoopuitgaven met +3,5%, nadat deze eerder in 2018 en 2019 al met +6,8% en +7,4% waren gestegen. De toename van +11,9% in 2020 is vooral het gevolg van de zorgbonus die bij veel organisaties op de overige personeelskosten (grotendeels inkoop) werden afgeboekt. De inkoopuitgaven bedragen bij de onderzochte organisaties € 7,2 mld. en zullen in 2021 naar verwachting voor de totale sector uitkomen op € 8,0 mld. Voor het verslagjaar 2022 worden aanzienlijk hogere inkoopuitgaven verwacht door de forse prijsstijgingen waarmee de sector zich geconfronteerd ziet.

Figuur 5 Ontwikkeling inkoopuitgaven VVT 2012-2021

87% van de inkoopuitgaven betreft exploitatiekosten, in totaal € 6,2 mld. bij de onderzochte organisaties. Het overige deel betreft € 967 mln. aan investeringen. De investeringen laten in 2021 een toename zien van +5,7%. De stijging van de inkoopgerelateerde exploitatiekosten is met +3,2% wat gematigder. Tot de inkoopgerelateerde exploitatiekosten worden onder meer de cliëntgebonden kosten, voedingsmiddelen en hotelmatige kosten gerekend. De kostensoorten die in 2021 het sterkst stijgen, hebben betrekking op personeel niet in loondienst (+9,0%) en onderhoud en energie (+8,0%).

Figuur 6 Verbijzondering inkoopuitgaven VVT 2021

Patiënt- en bewonersgebonden kosten

Patiënt- en bewonersgebonden kosten staan het dichtst bij de kernactiviteit van VVT-organisaties. Uit aanvullende grootboekanalyses van IntraKoop blijkt dat VVT-organisaties gemiddeld rond de 40% uitgeven aan kosten voor behandeling en behandelingsondersteunende functies en 25% aan verpleging en verzorging (o.a. verplaatsingshulpmiddelen, incontinentiemateriaal). Het overige deel betreft onder meer kosten voor ontspanning en recreatie van bewoners,agogisch werk en medische materialen.

De VVT-sector ziet de patiënt- en bewonersgebonden kosten ten opzichte van 2020 gemiddeld beschouwd niet veranderen (=0,0%), maar tussen de organisaties zijn er flinke verschillen: zo'n 200 organisaties zien deze kosten stijgen, maar tegelijkertijd zijn er zo'n 150 organisaties die hun patiënt- en bewonersgebonden kosten juist zien dalen. Het is vooral afhankelijk van in welk jaar de vaak omvangrijke kosten voor Covid-19 beschermingsmiddelen en medische materialen zijn gemaakt. De overige organisaties kennen geen patiënt- en bewonersgebonden kosten omdat ze uitsluitend thuiszorg aanbieden of ze zien deze kosten gelijk blijven.

In totaal bedragen de patiënt- en bewonersgebonden kosten bij de onderzochte organisaties in 2021 € 644 mln. Voor de totale sector komen de patiënt- en bewonersgebonden in 2021 naar verwachting op ongeveer € 734 mln.

Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten

Een andere kostensoort die dicht bij de kernactiviteit van de VVT staat betreft de voedingsmiddelen en hotelmatige kosten. Zo zijn de maaltijdmomenten voor veel cliënten in de sector een belangrijk deel van de dagbesteding. De onderzochte organisaties zien deze kosten mondigesmaat stijgen met +0,5% naar een totaal van € 887 mln., naar verwachting circa € 978 mln. voor de sector als geheel.

Uit door Intrakoop uitgevoerde grootboekanalyses blijkt dat de verhouding voedingsmiddelen ten opzichte van de hotelmatige kosten ongeveer 55% versus 45% is. De belangrijkste hotelmatige kosten in de VVT-sector zijn voor schoonmaak, linnenvoorziening en vervoer.

In de periode 2013-2016 zag de VVT de voedingsmiddelen en hotelmatige kosten dalen met percentages tussen -3 en -5% door de uitstroom van cliënten met lagere zorgzwaarte die de transitie in de sector met zich meebracht. Daarna was tot de komst van Covid-19 weer sprake van een jaarlijkse toename. In 2020 was sprake van een daling met -1,6%.

Onderhoud en energie

In 2021 geven de onderzochte organisaties € 575 mln. uit aan onderhouds- en energiegerelateerde kosten, 9% van hun totale inkoopuitgaven. Uit door Intrakoop uitgevoerde aanvullende grootboekanalyses blijkt dat circa de helft van de onderhouds- en energiekosten is toe te wijzen aan energie (51%). Het overige deel komt voor rekening van onderhoud (49%). De kosten van onderhoud en energie stijgen in 2021 aanzienlijk, met +8,0%. De stijging van de onderhouds- en energiekosten wordt veroorzaakt door stijging van de energieprijzen en extra onderhoud, nadat in het eerste coronajaar 2020 een deel van de onderhoudswerkzaamheden was uitgesteld.

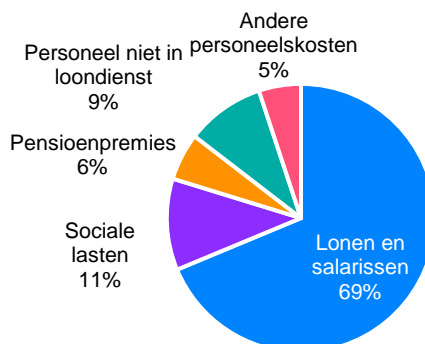
Investerings

In totaal is in 2021 voor ruim € 967 mln. geïnvesteerd door de onderzochte organisaties. Het betreft een stijging van +5,7%. In de belangrijkste investeringscategorie, die van de bedrijfsgebouwen en terreinen, nemen de investeringen toe met +2,1%. Daartegenover staat een grotere stijging van de investeringen in materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering met +11,7%. Hier vallen de lopende nieuw- en verbouwprojecten onder, zoals de bouw van 128 nieuwe zorgstudio's door De Wever en andere nieuwbouw met een kleinschalig karakter door Argos Zorggroep.

3.2 Personeelskosten

Ruim twee derde van de totale personeelskosten (=69%) van de onderzochte VVT-organisaties betreft lonen en salarissen. In 2020 lag dit aandeel nog op 75%. Deze afname wordt verklaard door hogere pensioenkosten en uitgaven aan personeel niet in loondienst in 2021.

Figuur 7 Verbijzondering personeelskosten VVT 2021

Onder de personeelskosten vallen:

- Lonen en salarissen
- Sociale lasten
- Pensioenpremies
- Personeel niet in loondienst (inkoopgerelateerd)
- Andere personeelskosten (grotendeels inkoopgerelateerd)

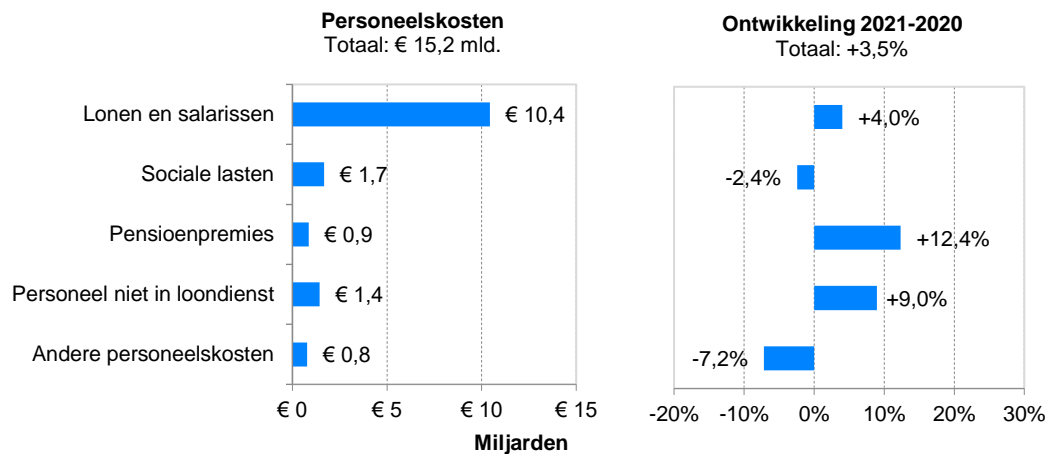
Het jaar 2021 laat een stijging van de totale personeelskosten zien met +3,5% naar in totaal € 15,2 mld. bij de onderzochte organisaties. De lonen en salarissen stijgen met +4,0%. Deze toename is naast cao-gerelateerd ook het gevolg van extra instroom van nieuwe medewerkers.

Door de in de cao opgenomen regeling 'Pensioen na 45 jaar te hebben gewerkt in Zorg en Welzijn' kunnen medewerkers in 'zwaar werk functies' na 45 dienstjaren eerder stoppen met werken. De voorzieningen die de zorgorganisaties hiervoor moeten treffen, leiden tot een toename van de pensioenkosten met +12,4%.

De stijging van de kosten voor personeel niet in loondienst (PNIL) blijft aanzienlijk, maar met +9,0% is in tegenstelling tot voorgaande jaren niet langer sprake van een groei met dubbele cijfers. Het aantrekken van gekwalificeerd personeel blijft een uitdaging voor de sector. De inzet van personeel niet in loondienst krijgt daarmee steeds vaker een structureel karakter.

De daling van de 'andere personeelskosten' (-7,2%) wordt veroorzaakt door de eerder in 2020 verstrekte zorgbonus die bij veel organisaties in deze kostensoort is verwerkt.

Figuur 8 Verbijzondering personeelskosten 2021

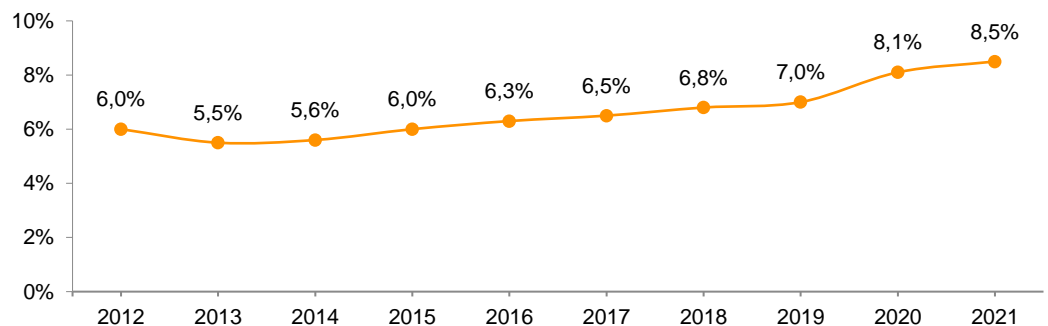

Verzuim

Covid-19 brengt de sector hogere verzuimcijfers. Waar de laatste jaren sprake was van een verzuim van 6-7% ligt met de komst van Covid-19 het verzuim boven de 8% oplopend tot 8,5% in 2021. Van de totale loonsom inclusief sociale lasten en premies van € 13,0 mld. is hiermee naar schatting € 1,1 mld. toe te schrijven aan medewerkers die door ziekte improductief zijn. In vergelijking met 2019, aan de vooravond van Covid-19, ligt het verzuim anderhalf procentpunt hoger. Dit surplus betekent voor de onderzochte organisaties dat zij in 2021 zo'n € 195 mln. van de eerder genoemde € 1,1 mld. extra aan loonkosten kwijt zijn voor improductieve medewerkers. Voor de totale VVT-sector zal dit bedrag uitkomen op zo'n € 215 mln. Hierbij zijn de vervangingskosten (extra inzet collega's, uitzendkrachten, PNIL) en de effecten die een hoog verzuim heeft op een lagere productie en kwaliteit van zorg nog niet meegerekend.

In vergelijking met andere deelsectoren in de gezondheidszorg - de ziekenhuizen, GGZ en de gehandicaptenzorg - heeft de VVT net als in 2020 te maken met het hoogste verzuim. Gepaard met een structureel tekort aan medewerkers, staat de sector hiermee voor een grote uitdaging.

Figuur 9 Ziekteverzuim VVT 2012-2021

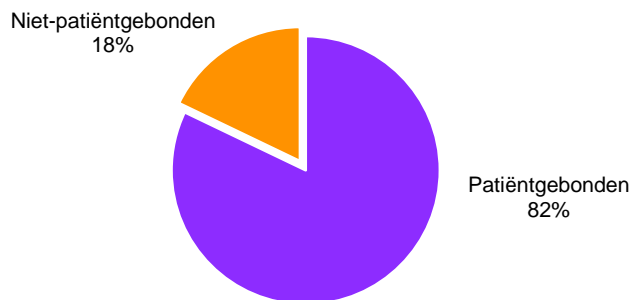

Het aantal voltijd arbeidsplaatsen (fte) stijgt bij de onderzochte VVT-organisaties met +6,1% naar ruim 236.000 plaatsen. Het betreft ongeveer 418.000 medewerkers. De personeelsgroei draagt deels bij aan de toename van de uitgaven aan lonen en salarissen.

82% van het totaal aantal fte betreft cliëntgebonden arbeidsplaatsen. De overige 18% is niet-cliantgebonden en kan daarmee tot de overhead worden gerekend. In 2019, voor Covid-19 was nog 79% van het totaal aantal fte cliëntgebonden. De instroom betreft daarmee vooral 'handen aan het bed'. Naast het personeel in loondienst en de externe inhuur, zijn bij de onderzochte organisaties

18.374 stagairs actief. Stagairs leveren als toekomstige instroom een belangrijke bijdrage aan de sector. Het aantal stagiairs is in 2021 gedaald met -4,0% naar in totaal 18.400 stagiairs bij de onderzochte organisaties. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat er door Covid-19 minder stageplekken beschikbaar zijn. In 2021 waren daarnaast ruim 127.000 vrijwilligers actief. Hun aantal neemt af met -9,8%.

Figuur 10 Aandeel cliëntgebonden en niet-cliantgebonden fte VVT-sector 2021

Vacatures

Na jaren waarin sprake was van een stijgend aantal vacatures in de sector, leek in 2019 voor het eerste de toename van het aantal vacatures wat af te vlakken. Het aantal vacatures bleef toen weliswaar hoog, maar de toename was met +0,9% beperkt. Met de komst van Covid-19 en het toegenomen verzuim laat de sector opnieuw een sterke behoefte aan nieuwe medewerkers zien. In 2021 stijgt het aantal vacatures met +25,5%. In 2021 hebben de onderzochte organisaties 15.991 vacatures, waarvan er 10.601 moeilijk vervulbaar zijn (+39,7%). Dit zijn vacatures die langer dan drie maanden open staan zonder een geschikte kandidaat te vinden. Bijna alle moeilijk vervulbare vacatures (=91%) zijn cliëntgebonden.

4. Capaciteit en productie

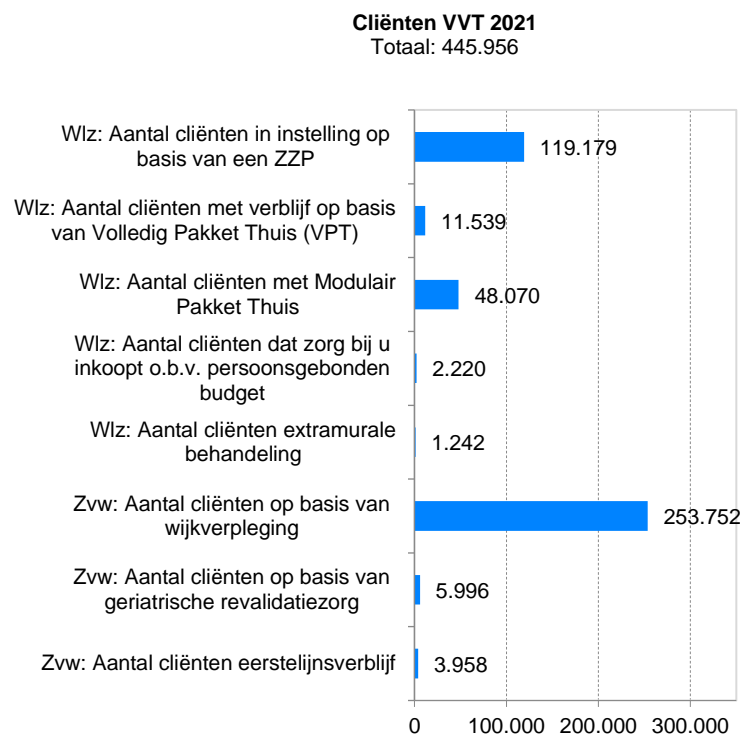
In totaal tellen de onderzochte VVT-organisaties eind 2021 119.179 cliënten in de instelling op basis van een ZZP/zorgprofiel⁴. Dit aantal is in vergelijking met 2020 nagenoeg onveranderd (+0,1%). De productie, uitgedrukt in het aantal dagen zorg met verblijf, is met -1,0% wel licht gedaald.

De grootste cliëntencategorie, de cliënten die gebruik maken van wijkverpleging, telt eind 2021 253.752 cliënten en daalt met -2,2%. Het aantal extramurale cliënten met een volledig pakket thuis (VPT) neemt met +16,4% toe, net als het aantal cliënten met een modulair pakket thuis (+8,2%).

De onderzochte organisaties zien hun totaal aantal cliënten met zo'n -2,0% dalen naar 471.179 cliënten.

De capaciteit van de onderzochte organisaties, uitgedrukt in het aantal verblijfsplaatsen, is in 2021 licht gestegen met +0,2%. Het betreft in totaal ruim 132.839 bedden.

Figuur 11 Aantal cliënten VVT-sector einde verslagjaar⁴

⁴ De genoemde aantallen betreffen de stand op 31 december 2021. Het totale aantal cliënten in 2021 ligt hoger. Cijfers zijn exclusief WMO.

© 2022 Intrakoop en Verstegen accountants en adviseurs. Overname of reproductie van de inhoud van deze rapportage, op welke wijze dan ook, is uitsluitend toegestaan met bronvermelding 'Intrakoop: Jaarverslagenanalyse Zorgsector 2021'. Het gegevensbestand dat ten grondslag ligt aan deze rapportage is eigendom van Intrakoop en voor geïnteresseerden tegen vergoeding opvraagbaar.

_intrakoop

Intrakoop u.a.

Regterweistraat 11a, 4181 CE Waardenburg
Postbus 67, 4180 BB Waardenburg
<http://www.intrakoop.nl>
<http://twitter.com/intrakoop>

Verstegen accountants en adviseurs

Noordendijk 189, 3311 RN Dordrecht
Postbus 574, 3300 AN Dordrecht
<http://www.verstegenaccountants.nl>
<http://twitter.com/VerstegenAcc>